

моральної шкоди в трудовому праві», а й не встановлено випадків, які зумовлюють спричинення моральної шкоди, підстав її відшкодування, а також не деталізуються умови та порядок компенсації та ін.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон від 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України : Закон від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
3. Криушенко Л. І. До питання поняття «моральної шкоди» за чинним законодавством України. *Право та управління*. 2011. № 2. С. 213-220.
4. Кириченко Т. М. Особливості відшкодування моральної шкоди в трудовому праві України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Київ, 2020. 195 с.

Рудницька Ольга Павлівна
кандидатка юридичних наук, доцентка,
завідувачка кафедри права та публічного управління
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Актуальність теми дослідження. Введення в нашої державі правового режиму воєнного стану [1, 2, 3] внаслідок військової агресії російської федерації проти України, захоплення українських територій, ведення на цих територіях бойових дій призвів до переміщення населення як у середині країни, так і за її межі. Переважна більшість таких осіб втратила свої робочі місця. Частина працездатного населення були мобілізовані або стали добровольцями і перебувають у Збройних Силах України. Все це зумовило невідкладне врегулювання державою трудових відносин в умовах воєнного стану, зокрема, прийняття нових та/або внесення змін до діючих законодавчих актів. Крім того, після деокупації захоплених ворогом територій виникло ряд проблем щодо забезпечення правопорядку та дії

Конституції та законів України на цих територіях, здійснення заходів охорони прав, свобод і законних інтересів громадян.

Метою даної публікації є визначення особливостей організації трудових відносин на деокупованих територіях.

За оцінками Міжнародної організації з міграції (International Organization for Migration), кількість осіб, які станом на 23 вересня 2023 року вважаються внутрішньо переміщеними особами (ВПО), становить приблизно 3, 674 млн. Тоді як загальна кількість ВПО та осіб, що повернулися складає 4, 573 млн. [4]

Внаслідок бойових дій в умовах війни частина українських міст та сіл опинилися під тимчасовою окупацією військ країни-агресора. Після звільнення частини окупованої території України перед представниками органів публічної влади постало ряд проблем щодо забезпечення політики у різних сферах, зокрема, у сфері праці. Це відновлення та забезпечення нормального функціонування суб'єктів господарювання, забезпечення обліку безробітних осіб та їх можливого працевлаштування, контроль за дотриманням трудового законодавства тощо.

Так, особливості здійснення організації трудових відносин в умовах воєнного стану визначено низкою законодавчих актів, зокрема, це Закони України: «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15 березня 2022 року [5], «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту трудових прав працівників» 12 травня 2022 року [6], «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин» від 01 липня 2022 року [7] та Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення регулювання трудових відносин у сфері малого і середнього підприємництва та зменшення адміністративного навантаження на підприємницьку діяльність» від 19 липня 2022 року [8].

Проблема забезпечення соціально-економічних прав після деокупації частини території України пов'язана з тим, що у цих регіонах переважна частина суб'єктів господарювання припинили свою роботу через пошкодження чи руйнування майна, неспроможність роботодавців забезпечити робочими місцями працівників, частина суб'єктів підприємницької діяльності була законсервована чи стала банкрутами.

Тому, для посилення соціальної захищеності осіб, які втратили роботу внаслідок війни, під час окупації і не можуть бути працевлаштовані на роботу після деокупації внаслідок різних

об'єктивних причин, 21 квітня 2022 року був прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування сфер зайнятості та загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття під час дії воєнного стану» від [9].

Вказаним законодавчим актом було встановлено додаткові гарантії у сферах зайнятості та загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття в особливий період [10]. Новелами трудового законодавства у вказаних сферах є введення замість одноразової допомоги по безробіттю для організації підприємницької діяльності одноразової фінансової допомоги для організації підприємницької діяльності. Крім того, спрощується порядок призначення допомоги по безробіттю.

Так, під час дії правового режиму воєнного стану допомога по безробіттю призначається з першого дня надання статусу безробітного. Призначення допомоги по безробіттю внутрішньо переміщеним особам або особам, які перебувають на тимчасово окупованій території або на території, на якій ведуться бойові дії, які не мають документів про періоди страхового стажу, трудової діяльності, заробітну плату (дохід, грошове забезпечення), здійснюється на підставі відомостей, наявних у державних реєстрах.

Необхідно звернути увагу на доповнення розділу VIII "Прикінцеві положення" Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття" пунктом 3-3, яким визначено максимальний розмір допомоги по безробіттю, який не може перевищувати 150 відсотків мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня календарного року. Також встановлено таку підставу припинення виплат допомоги по безробіттю як перебування безробітного за кордоном понад 30 календарних днів.

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що важливою функцією держави на деокупованих територіях є здійснення соціальної політики, зокрема, у сфері зайнятості. Невідкладними кроками щодо здійснення організації трудових відносин у цих регіонах є розробка ефективних механізмів забезпечення трудових прав, свобод та інтересів суб'єктів цих відносин (як працівників, так і роботодавців), посилення їх захисту. Важливим інструментом для покращення організації є розширення договірної методу правового регулювання праці, застосування різних форм праці тощо.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»: Закон України / Офіційний інтернет-сайт ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text>
2. Про введення воєнного стану в Україні: Указ Президента України від 24 лютого 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 15.04.2023).
3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19/conv#Text> (дата звернення: 24.04.2023).
4. Офіційний сайт Міжнародної організації з міграції (МОМ) <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-opituvannya-zagalnogo-naselennya-raund-14-operativniy-zvit-demografichna-statistika>
5. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15 березня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту трудових прав працівників: Закон України від 12 травня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2253-20#Text>
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оптимізації трудових відносин: Закон України від 01 липня 2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2352-20#Text>
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення регулювання трудових відносин у сфері малого і середнього підприємництва та зменшення адміністративного навантаження на підприємницьку діяльність» від 19 липня 2022 року. URL: .
9. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування сфер зайнятості та загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття під час дії воєнного стану: Закон України від 21 квітня 2022 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2220-IX#Text>
10. Гришина Ю.М., Чанишева Г.І. Основні тенденції розвитку трудового права в умовах воєнного стану / Ю. Гришина, Г. Чанишева. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. № 71 (2022). С. 376-381. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/263505>

11. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#n440>

Санченко Алевтина Євгенівна

кандидатка юридичних наук, старша наукова співробітниця, керівниця Центру перспективних досліджень і співробітництва з прав людини в сфері економіки, провідна наукова співробітниця Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова Національної академії наук України»

ПРО МІЖНАРОДНІ ІНСТРУМЕНТИ ТА СТАНДАРТИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРАВА ЛЮДИНИ НА БЕЗПЕЧНЕ ДЛЯ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ДОВКІЛЛЯ

Актуалізація вивчення та застосування в Україні міжнародних інструментів і стандартів оцінки впливу господарської діяльності на права людини на безпечне для життя та здоров'я довкілля детермінована низкою геополітичних і регіональних факторів соціального, економічного та правового порядків. Передусім, це визначається тривимірною сутністю загальносвітової концепції сталого розвитку – поєднання інтересів суспільства, економіки й екології [1], та остаточним визнанням Генеральною асамблеєю ООН права людини на чисте, здорове та стале навколишнє середовище [2]. До того ж, це зумовлено заявленою в Лугано амбітною ціллю нашої держави до 2032 року здійснити стрибок від транзитної економіки до економіки, що розвивається, яка зафіксована в Плані відновлення України [3]. Й, безперечно, мета її членства України в Європейському Союзі, яка пов'язана з перспективою інтенсивного та сталого розвитку, окреслює фарватер «економіка, яка працює для людей», що передбачає досягнення економічного зростання при одночасному забезпеченні соціального захисту та соціальної справедливості [4]. Нині різними акторами суспільних відносин в світі застосовуються ряд інструментів оцінки впливу господарської діяльності на окремі права людини або групи прав: Оцінка впливу на права людини (Human Rights Impact Assessment), Оцінка ризиків для довкілля (Environmental Risk Assessment (ERA)), комплексна Оцінка впливу на довкілля, соціальну